TOVERI
(THE COMRADE)
The organ of the Finnish workers in the Western States. The only Finnish Daily in the West. Published daily, except Sunday, at Astoria, Oregon, by the Western Workmen's Publishing Society.

Office 7th and Commercial St., opposite Post Office

Post Office Address: Toveri, Box 99, Astoria, Ore.

EDITORIAL STAFF
Sulo Syvänen, Alex Sevo, A. N. Koskela, K. E. Heikkinen, Geo. Gratchef.

Phones: Office 365; Editorial Department 832.

Entered as second-class mail matter July 13, 1912, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

ÄÄNI ALKAA MUUTTUA

Seattlessa ilmestyvä kiukkuinen porvarilehti "Post-Intelligencer" on näihin asti ollut leppymätön Neuvosto-Venäjän vihollinen, mikä on luonnollistakin täysveriselle patavanhoillisuuden äänenkannattajalle. Mutta se on leppymättömästi myös vastustanut kaupan alkamista Venäjän kanssa, vaikka Venäjän kauppa Seattlen maantieteellisen aseman vuoksi olisi mitä suurimmasta merkityksestä kaupungille. Neuvosto-Venäjän kukistumattomuus on kuitenkin nyt aikaansaanut käänteen, sillä sanottu lehti kirjotti äskettäin seuraavaa:

"Seuraava asia järjestyksessä on Venäjän probleemin ratkaiseminen.

"Jos tahdotaan tervettä järkeä käyttää, niin täytyy hyljätä Venäjän uudestirakentamisen hidastuttamisohjelma, ja tämän maan, niinkuin kaikkien toistenkin maiden, on avattava kauppasuhteet Venäjän kanssa.

"Senaattori France tekee meille hyvän palveluksen menemällä Venäjälle omin silmin nähdäkseen minkälaiset ovat todelliset valtiolliset ja taloudelliset olosuhteet. On surkuteltavaa, etteivät tämän valtion kongressimiehet ole katsoneet viisaimmaksi tehdä samaa matkaa samassa mielessä. Kauppasuhteiden alkamisesta Venäjän kanssa koituisi Seattlelle suurempi hyöty kuin yhdellekään toiselle satamakaupungille Yhdysvalloissa.

"Hallitus on luottanut ainoastaan toisarvoisiin tiedonantoihin, joista muutamat ovat olleet laadultaan epäluotettavia, muutamat totuuden kanssa vastakkaisia ja muutamat rikollisen vääristeltyjä.

"Senpätähden oikea keino nyt olisi hankkia täysin luotettavia tietoja ja niiden pohjalle rakentaa tosiolojen kanssa yhtäpitävä ohjelma, siitä huolimatta pidämmekö tosioloista tai ei.

"Tälle pohjalle perustuu Englannin valtiomiesten ohjelma — ja Englannin valtiotaito etsii sangen taitavasti parhaat metoodit käsitellessään ulkopolitiikkaa ja hankkiakseen parhaat edut ja voitot.

"Suurempaa palvelusta tämän valtion kongressimiehet eivät voisi tehdä Seattlelle ja yleensä luoteisosalle maata kuin valmistua järkiperäisesti avustamaan sellaista lainlaadintaa, joka avaisi tämän suuren markkina-alueen valtion satamille."

Jos vielä vuosi sitten "P.-I:n" toimittaja olisi lukenut tuonsävyisen kirjotuksen jostakin toisesta lehdestä, olisi hän varmaankin saanut raivokohtauksen ja siiheen kirjottaa paloartikkelin leimaamalla kaiken juonittelevien bolshevikien harjottamaksi propagandaksi. Mutta taloudellinen puristus on tuottanut sotajuopumuksen jälkeen kohmelon ja asettanut eteen kylmän todellisuuden. Seattlen sataman kautta käytiin melkoista kauppaa ennen Venäjän kanssa, mikä kauppa nyt on ollut kokonaan lakkauksissa aiheuttaen miljoonien vahingon. Mielettömän Venäjän-ohjelman seuraukset alkavat nyt puristaa siinä määrin, että kapitalistien omat äänitorvet alkavat vaatia muutosta ohjelmassa. Kun nämä vaatimukset päivä päivältä lisääntyvät, täytyy Yhdysvaltain hallituksenkin ryhtyä uuteen orienteeraukseen — se on kääntyä ulkopolitiikassaan suoraan itäänpäin.

KAPITALISMI VAATII LIHANAULANSA

Kun kapitalistit tahtovat uhrinsa, eivät he jätä mitään keinoa käyttämättä hyväkseen. Tarkotus pyhittää keinot, on heidän lakinsa. Tämä on nähty Mooney-jutussa ja nyt taas Sacco-Vanzettin jutussa, mikä äskettäin päättyi Dedhamissa, Mass. Viiden tunnin harkinnan jälkeen, julisti valamiehistö nämä kaksi italialaista työläistä syylliseksi Baintreessa, Mass., viime vuoden huhtikuulla tehtyyn ryöstömurhaan. Murhasta tuomitaan Massachusettsin lakien mukaan sähkötuoliin ja sinne kai on tarkotus heidät lähettää, niinkuin oli tarkotus hirttää Thomas Mooney. Tuomio kuullaan vasta marraskuussa ja siihen mennessä tullaan työläisten taholta vielä käymään ankara taistelu näiden kahden työläistoverin pelastamiseksi.

Sacco ja Vanzetti-jutun yhteiskunnallinen tausta on seuraava: Massachusettsin ja idän tehtaissa on joukottain italialaisia työläisiä, noin parisen miljoonaa. He ovat mitä ankarimman riistännän alaisia, suorittaen kovimmat ja huonoimmin palkatut työt ja tehden pitkiä työpäiviä. Etelä- ja Keski-Europan lukutaidottomat ja kehittymättömät ainekset ovat olleet haluttua tavaraa Idän teollisuusherrain myllyihin, sillä nämä siirtolais-ainekset ovat vähään tyytyviä ja kielentaitamattomina avuttomassa asemassa vastustamaan ankaraa riistoa. He ovat tuottaneet satumaisia rikkauksia herroilleen ja kärsivällisesti alistuneet mielivaltaisuuksiin. Mutta heidänkin kärsivällisyydellään on rajansa ja siellä täällä on tapahtunut ankaria lakkotaisteluja. Näiden vaatimattomien ihmisten kapinallisuus on ollut anteeksiantamaton rikos ja johtavimmat ainekset lakoissa ovat joutuneet hillittömän vainon alaiseksi. Tämmöisiä vainoja olivat Ettorin, Giovannittin ja Caruson oikeusjutut, Salsedon ja Eliaan vangitsemiset ja niin edespäin.

Sacco ja Vanzetti ovat tavallisia tehdastyöläisiä, lukutaitoisia ja siis kehittyneempiä tovereidensa keskuudessa. Molemmat ovat harjottaneet tehdasväestön keskuudessa kasvatus- ja järjestämistyötä. Ovat myös olleet lakkotaisteluissa eturivissä ja niin tulleet merkityiksi miehiksi. Kun sitten Salsedo joutui Palmerin vainojen uhriksi, koettivat ystävät toimia hänen vapauttamisekseen ja innokkaimpia tässä toiminnassa olivat Sacco ja Vanzetti. Salsedon itsemurhan jälkeen koettivat ystävät hankkia selvyyttä siihen salaperäisyyteen, mikä ympäröi Salsedon kuolemaa, he vetosivat työväestöön ja keräsivät varoja asian selvittämiseksi ja ollessaan näissä touhuissa, tapahtui sitten Baintreen kenkätehtaan kassanhoitajan ryöstömurha.

Tässä tarjoutui tilaisuus poistaa tieltä Sacco ja Vanzetti. Silloin alkoi masinoiminen, joka johdatti miesten vangitsemiseen. Sommiteltiin sievonen asianhaarallisten todistusten sarja. Todistajien hankkiminen on vaikeaa, sillä lukuisat todistajat olivat kertoneet, että miehet eivät olleet kaupungissakaan sinä aikana, jolloin ryöstömurha tapahtui. Haalittiin kuitenkin kaikenlaisia aineksia todistajapakalle, jotka sitten ikäänkuin etukäteen opittuna läksynä kertoivat asioita, joiden nojalla Sacco ja Vanzetti saadaan näyttämään sylliseltä. Kaikissa tärkeissä ja sitovissa kohdissa syyttäjien todistajat joutuivat kuitenkin tekemään peruutuksia, puhuttiin ristiin ja toimeenpantiin pyörtymiskohtauksia, kun joku todistaja oli joutumassa valheesta kiinni. Kaikki nämä menettelytavat ovat jo yleensä tunnettuja työväenlehtien lukijoille. Toistui vain sama, mitä nähtiin Mooneyn-jutussa, Everettin jutussa ja Centralian jutussa. Mitä hatarimpien todistusten perusteella Dedhamin valamiehistö kuitenkin antoi langettavan lausunnon, mikä johtaa nämä työläisten keskuudessa toimineet miehet sähkötuoliin, ellei järjestynyt työväki nosta jyrisevää vastalausettaan. Muuta pelastusta ei miehillä ole.

KUN JOUKOT JÄTTÄVÄT ASIAN

Idän oikeistososialistit ovat laskeneet talojen ja omaisuuksien kavalluksissaan siihen, että talot ja laitokset itsestään tuovat joukot heidän pyrintöjensä kannattajiksi. He laskevat, että vaikka he poliisien avulla karkottavatkin joitakin työväen ryhmiä haaleista, niin se suuri joukko, joka muodostaa osastojen kannattajajoukon ja iltamayleisön, siitä huolimatta pysyy heillä ja tulee ainakin pian takaisin jos heillä vain on hyvä tanssihaali, näyttämö j.n.e. käytettävänään.

Totta on, että seuraelämän nämä piirteet ovat vaikuttaneet paljon siihen, missä joukot ovat viihtyneet, mutta ei se nykyaikana enää ole sentään ainoa määrääjä siihen nähden mille joukot kannatuksensa antavat.

Kun noskelainen suunta on tullut esiin kaikessa räikeydessään ensinnäkin siinä periaatteellisesas suhteessa, että se hylkää kaiken elävän kumouksellisuuden ja tukee taantumuksellisia virtauksia ja siinä käytännöllisessä toiminnassa, että se aina turvautuu kapitalistisen valtion mahtikeinoihin ja etsii sen suojissa ilmeisille väärinkäytöilleen laillisuuden suojelusta, niin se itsestään synnyttää vastenmielisyyttä ja inhoa suurien joukkojen keskuudessa. Työväen terve luokkavaisto sanoo jo, että se on väärin ja siitä syystä joukot karkoittuvat heistä.

Tämä käy erittäin selvästi ilmi New Yorkin ja monissa muissa idän suomalaiskeskuksissa, joissa keltaisille on jäänyt järjestölle kuuluva haali. Ei auta kiroukset, eikä ne monenlaiset katalat valheet ja vääristelyt, mitä näiden osastojen pomot levittelevät Järjestön osastoon kuuluvista. Joukot eivät vain mene heidän tilaisuuksiinsa. Kuvaavaa on, että tansseihin ja iltamiin, joita toimeenpannaan näillä haaleilla ja joihin ennen otti osaa satoja ihmisiä, nyt menee vain joku kymmenen ihmistä. New Yorkin keltaiset saavat tanssittaa nuorukaisia ja lapsia, joita kerääntyy kadulta sattuman kaupalla. Mutta vakava vanha Viidennen avenuen haalin kannattajajoukko pysyy kauniisti poissa. Sama on asianlaita monilla muilla paikkakunnilla.

Kun joukot hylkäävät heidän asiansa ja kun ne pääsevät käsittämään keltaisten rikoksista vain osankin, niin ei auta vaikka olisi kuinka hyvä tanssilattia. Joukot saavat sitäpaitsi aina järjestetyksi toimintansa niin, että tällaiset käytännölliset etuisuudet ja rosvoamalla viedyt omaisuudet eivät tule hyödyttämään väärintehneiden asiaa eikä heidän klikkipyyteitään. Missä ei haalia heti ole saatavissa, siellä sellaista vuokrataan ja muuten järjestetään toiminta niin, että joukot voivat tyydyttää seuraelämän tarpeensa ilman, että sen takia joudutaisiin tukemaan keltaisia vallankumouksellisen liikkeen vastustajia ja häväisijöitä. — Eteenpäin.

OIKEISTOLAISET JA KESKUSTALAISET YHTEEN

Freiheit, Saksan keskustalaisten äänitorvi on julkaissut äskettäin yhdistymiskehotuksen — oikeistolaisille, Scheidemannin ja Nosken puolueelle.

On siis tapahtumassa se, mitä vasemmistososialistit ovat aikoja sitten ennustaneet tulevan tapahtumaan ennemmin tai myöhemmin. Hilferding johtaa puolueensa rippeitä sille tielle mihin hän todellisuudessa kuuluukin — Nosken ja Scheidemannin tielle.

Itse asiassa ei Hilferdingin puolueessa olekaan enää paljon johdettavia työläisiä. Se muodostuu keskiluokkalaisista, jotka vielä näihin asti ovat yrittäneet näytellä jotain muuta politiikkaa kuin sitä mitä nosket ja scheidemannit ovat noudattaneet. Sellaiseen näyttelemiseen kuului se Wienin "internationalen" hommakin, jonka piti muodostuman pohjaksi sille "oikealle internationalelle".

Wienin kokouksien johdosta ovat vasemmistolaiset sanoneet, että turhaa on "riippumattomain" pleijata sellaista, ettei muka scheidemannien puolue saisi liittyä siihen heidän joukkoonsa. Nehän kuuluvat yhteen ja tulevat yhteen ennemmin taikka myöhemmin. Niin sarottiin.

Ja nyt se on tapahtumassa. Samat herrat, jotka näyttelivät "tinkimätöntä" Wienissä, hommaavat nyt yhtymistä oikeistolaisten kanssa Berliinissä.

— Venäjän valtaannousseen köyhälistön kansantaloudellisia saavutuksia arvioitaessa täytyy tuntea ne tavattoman vaikeat ehdot, joitten alaisena se on työnsä suorittanut. Ensimäinen vaikeus oli vallankumouksen luonteessa. On luonnollista, että ylimenoaika kapitalistisesta tuotannosta proletaariseen sai teollisuuden ja kansantalouden vissiksi ajaksi tukkeutumaan, joka vasta vähitellen paranee uuden työväenhallinnon perehdyttyä tehtäviinsä. Toinen vaikeus aiheutui maan takapajuisuudesta, siitä että vallava osa väestöstä on puoliproletaarista talonpoikaisväestöä. Tämä huojumisellaan vallankumouksellisten ja pikkuporvarillisten vaistojen välillä tekee erittäin vaikeaksi kansantaloudellisen toiminnan. Kolmas vaikeus johtuu siitä kun Neuvosto-Venäjä on koko ajan saanut kestää imperialistisen mailman hyökkäyksiä ja on se ollut suljettuna pois poltto- ja raaka-ainelähteistään. Vaikeuksista huolimatta tekee Venäjän köyhälistö hämmästyttäviä jättiläisponnistuksia rakentaakseen, vasara toisessa ja kivääri toisessa kädessä, sosialistista kansantaloutta takapajuisessa maassaan.

— Europan valtiot ovat eläneet jo pitkän aikaa vain setelien painamisella tuottavan työn tyrehtyessä. Sitä ennen elettiin hetkinen pääoman lainauksilla, mutta nyt on luotto loppunut, kenkään ei enää jaksa entisen lainojensa korkojakaan suorittaa, jöita lainoja kapitalistit ja sosialidemokraatit ovat häikäilemättä tehneet tulevaisuuden, nousevien sukupolvien tiliin.

S. S. JÄRJESTÖ

Oregon--Washington aluekomitean kokous

pidetään ensi sunnuntaina kello 3 iltapäivällä Portlandin s. s. osaston talossa. Kaikkien komitean jäsenten ehdottomasti on tultava kokoukseen, sillä käsiteltävänä tulee olemaan paljon erittäin tärkeitä asioita.

Karl Marx ja taloudelliset järjestöt

Vuonna 1864 perustettiin työväenjärjestöjen internationale, jonka tarkotuksena oli yhdistää kapitalististen maiden varttuvat työväenpuolueet ja tehdä kansainvälinen taistelu pääomaa vastaan mahdolliseksi. Internationalesta tuli paikka, jossa käsiteltiin kaikki ne kysymykset, jotka eri maiden työläisillä siihen aikaan oli esillä. Eikäpä ensimäisen internationalen johto, pääneuvosto, jättänyt ammattijärjestökysymystäkään käsittelemättä. — Englannissa ja Ranskassa oli tärkeimmillä teollisuuden haarollla muodostunut ammattijärjestöjä. Saksassakin alkoi työväestö, taloudellisen taistelun merkeissä, järjestyä pääomaa vastaan. Mutta jo silloin oli ammattikunnissa vallalla henki, joka ei kyennytkään näkemään tulevaisuuteen, vaan joka hetken kysymysten ohi mentyä luuli tehneensä tehtävänsä. Ammattijärjestöille oli suurimmaksi osaksi vierasta se, etteivät niiden tehtävät rajottuisikaan yksinomaan tyydyttämään hetken tarpeita, vaan että niiden pitäisi olla voimakkaana esitaistelijana pääoman valtaa kukistettaessa. Karl Marx oli ensimäisen internationalen johtava sielu ja hän se myös oli, joka koetti saada ammattijärjestöt vallankumouksellisten kommunistien palvelukseen, proletariaatin aseeksi taistelussa täydellisen vapautumisen puolesta kapitalismin vallanalaisuudesta. Tässä tarkotuksessa koetti Karl Marx aikana 1864—66 voittaa pääneuvoston jäsenet puolelleen. Aluksi sai hän osakseen vastarintaa, mutta se pian herkesi. Vähitellen onnistui Karl Marx saamaan internationalen päätökset ainakin muodollisesti mielipiteittensä mukaisiksi.

Ensimäisen internationalen ensimäiselle kongressille, joka kokoontui Gentiin v. 1866, tehtiin ehdotus, jonka Marx oli laatinut ja lyhyessä muodossa sisälsi hänen käsityksensä ammattijärjestöjen tehtävistä. Tämä ammattijärjestöjä koskeva mietintö kuuluu:

Ammattijärjestöjen menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus.

1. **Niiden menneisyys.** Pääomalla on voimakas yhteiskunnallinen luonne, kun työläisellä sitävastoin on vain työvoimansa käytettävänään. Sovintoa pääoman ja työn välillä ei voi tehdä minkään sopimuksen avulla järjestö, joka asettaa materiaalisen elämän ja työehdot toiselle puolelle ja elävän tuotteliaisuuden vastakkaiselle puolelle. Työläisten ainoa yhtenäinen voima on heidän monilukuisuudessaan, mutta suurilukuisenkin joukon murtaa eripuraisuus. Työläisten erimielisyyden osottaa ja sitä yhä lisää kilpailu. Ammattijärjestöjen alkuaiheena oli työläisten vapaaehtoinen halu poistaa tai ainakin rajottaa tätä kilpailua, tarkotuksella taistella itselleen etuja ja siten heidät korotettiinkin yksinkertaisten orjien asemaan. Ammattijärjestöjen pyrkimykset rajottuivatkin sen jälkeen jokapäiväisiin tarpeisiin, hetkellisiin apukeinoihin pääoman jatkuvaa ylivaltaa vastaan, sanalla sanoen: palkka- ja työaikakysymykseen. Tämä ammattijärjestöjen työ ei ole vain oikeutettua, vaan välttämätöntäkin. Tästä ei tarvitse luopua, niin kauan kuin nykyistä tuotantojärjestelmää kestää. Päinvastoin sitä pitää yleistyttää yhdistämällä ja perustamalla ammattijärjestöjä kaikkiin maihin. Sen lisäksi muodostui ammattijärjestöjä, näitä työläisten järjestökeskuksia, itsestään, kuten porvarienkin keskiaikaiset seurat ja korporatsioonit. Jos ammattikunnat ovat työn ja pääoman välisille pienelle sodalle välttämättömiä, niin on niillä vielä suurempi merkitys järjestyneinä joukkoina, palkkatyöjärjestelmän ja pääoman herruuden lujittuessa.

2. **Niiden nykyisyys** (v. 1866). Lukuunottamatta paikallisia välittömiä taisteluita, eivät ammattijärjestöt ole vielä tähän saakka ryhtyneet voimaansa näyttämään. Ne ovat liian tarkoin pysyttäytyneet erillään yhteiskunnallisesta ja valtiollisesta liikkeestä. Nyt näyttää sentään tietoisuus niiden suuresta historiallisesta tehtävästä kajastavan, se käy ilmi m. m. osanotosta Englannin uusimpaan politiittiseen taisteluun, siitä laajentuneesta käsityskannasta, minkä ammattijärjestöt ovat omaksuneet Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa sekä seuraavasta päätöksestä, mikä tehtiin ammattijärjestöjen edustajien viimeisessä konferenssissa:

"Konferenssi tunnustaa mitä täydellisimmin työväenjärjestöjen internationalen pyrkimykset yhdistää kaikkien maiden työläiset suureen veljesliittoon ja vakavasti kehottaa tänne kokoontuneita erilaisia järjestöjä pitämään sydämenasianaan liittyä tähän järjestöön, jotta tämä erikoisen tärkeä liitto tulisi koko työväenluokalle hyödyksi."

3. **Niiden tulevaisuus.** Ottaen huomioon ammattijärjestöjen alkuperäisen tarkotuksen, täytyy niiden työläisten järjestökeskuksina ponnistaa työläisten täydellisen vapauttamisen hyväksi. Niiden täytyy tukea jokaista yhteiskunnallista ja poliittista liikettä, joka tähän päämäärään tähtää. Milloin ne todella ovat yhtyneen työväenluokan esitaistelijoita ja edelläkävijöitä ja sen mukaan toimivat, silloin ei niiden tarvitse odottaa kauaakaan vielä erossa olevien työläisten liittymistä riveihinsä.

"Vanhan Venäjän" vallankumousliikkeitä

Stjenka Rasin.

Kolmisen sataa vuotta sitten oli "Vanhan Rusj'n" mailla "levoton aika". Sodat ja valtataistelut sekoittivat elämän tavallisen menon, säännöllinen työnteko pysähtyi, syöntiin vanhoja varastoja, talonpoikia sortui joukottain "loisiksi" ja kulkureiksi, heikot aatelisetkin jättivät tilansa ja lyöttäytyivät rosvoiksi. Tuona aikana isommat aateliset vahvistivat valtaansa ja Moskovan tsaarit tukivat heitä. Talonpojat pantiin "kirjoihin" ja aateli sai oikeuden hakea takaisin karanneen talonpojan, ensin 5 vuoden, sitten 10 vuoden kuluessa, lopuksi milloin vain löysi. Aatelismies oli tuomarinakin ja kiskoi laittomia veroja. Luostarit samoin. Valitukset eivät auttaneet ja talonpojalle oli "Jumala korkealla, tsaari kaukana." Tulivat myös tsaarin voudit kiskoen veroja. Niitä tarvittiin m. m. sotaväen, streltsien ylläpitoon, mihin v. 1631 kului 3 milj., mutta 1680 jo 10 milj. rpl. Suolavero varsinkin rasitti, niin että kun kerran kapinoivat talonpojat tappoivat verottaja-sihteerin, niin sanoivat: "siinä sinulle suolasta", joka lause jäi sananparreksi. Lisäksi tulivat sotaväenolot, kyytirasitukset y. m. Talonpoikien oikeus valita "vanhin" (staarosti) meni mitättömäksi, kun senkin asettivat herrat. Seurauksena oli, että ahdistetut pakenivat joukottain, varsinkin Donille ja Volgalle, vapaitten kasakkain maille. Näiden kanssa ahdistelivat Volgan pitkin, Persiasta Arkangeliin kulkevan kauppatien karavaaneja, jotka kuljettivat Venäjän turkiksia, palttinaa, hunajaa, Persian silkkiä, värejä, ryytejä ja Englannin verkaa, y. m.

Ja Donin vapailta mailta nousi myös Stjenka Rasinin kapina. Hänen entisyydestään tiedetään vähän. V. 1665 otti hänen veljensä kasakkain atamaanina osaa ruht. Dolgorankovin johtamaan sotaan puolalaisia vastaan, mutta kotimatkalla hänet, kun ei alistunut D:n määräyksiin, teloitettiin. Siitä jäi Stjenkalle kostettavaa. Ja kaksi vuotta senjälkeen hän lähtikin veneillä Donia ylös mukanaan pari tuhatta miestä. Se oli kirjavaa sakkia; paenneita talonpoikia, streltsikarkureita, Volgan karavaanityöläisiä (burlakkeja), vierassyntyisiä (m. m. suomensukuisia), Saporodsjen (Ukrainan) kasakoita ja omia. Donin mutkasta poikettiin Volgalle ja vallattiin Tsaritsin. Ryöstettiin rikas karavaani. Kauppiaat ja päälliköt hirtettiin, mutta muille sanoi Stjenka: "Kaikille teille vapaus; menkää kukin mihin haluatte, en ketään pakota; mutta joka tahtoo tulla mukaan, ruvetkoon vapaaksi kasakaksi; bojaareja tulin lyömään, niin myös rikkaita herroja, mutta köyhien ja yhteisen kansan kanssa veljellisesti kaikki ja'an."

Suurennein joukoin samottiin nyt Astrakaniin, tunkeuduttiin Persiaankin, jonka shaahin kanssa oltiin keskusteluissa. Pian kuitenkin Moskovasta tullut lähetti sai shaahin sotajalalle "kapinallisia" vastaan. Nämä palasivat Astrakaniin, jossa Stjenka, nyt "isä-atamaani Stepan Timodejevitsh", esiintyi nyt komeassa puvussa jaellen kultaa ja hopeaa köyhille. Hänen tovereikseen lyöttäytyneet sotapäälliköt neuvoivat, ettei enää ottaisi vastaan Venäjältä tulevia, mutta Stjenka vastasi, että "ei ole kasakkain tapa luovuttaa pakolaisia". Vieläpä hän uhkaili sodalla niitä herroja, jotka riistivät hevoset y. m. tavoin ahdistivat hänen suolanhakijoitaan.

Kagalnikissa, Donilla, eli hän sitten yksinkertaista kasakkaelämää. Nämä olivat järjestyneet 10-miehisiksi joukoiksi; sadan päämiehenä ollen atamaani. V. 1670 tuli sinne tsaarin lähetti Gerasimlevdokimo, mutta Stjenka sanoi hänelle: "Et tullut kirjettä tuomaan, vaan urkkimaan. Pieksivät miehen ja heittivät jokeen. Sitten lähdettiin taas Turgenjevin puolustamaa Tsaritsynia vastaan, joka voitettiin. Herrat heitettiin Volgaan. Astrakanista lähti nyt joukko ruht. Lvovin johdolla 40 aluksella. Stjenkaa vastaan, mutta hänen joukkonsa yhtyi kasakoihin. Päälliköt hirtettiin paitsi Lvov, jonka onnistui päästä Stjenkan turviin. Nyt levisi "vapaan atamaanin" maine yli Venäjän, Sovetskoin luostarista Kaspian merelle asti. Syntyi taruja kuinka häneen ei pysty ase, tykit ei laukea, luonnon ihmeitäkin tapahtuu. Mihin tahansa hän tuli, siellä annettiin kiskurit ja sortajat kansan käsiin. "Tehkää heille, niin kuin he ovat teille tehneet", sanoi Stjenka. Paperit (verokirjat) poltettiin ja rikkaudet jaettiin. Nyt odotettiin koko Venäjällä tätä vapauttajaa. Kapinoita nousi (m. m. tsheremissit ja mordvalaiset), jopa oli Nisnij-Novgorodkin kapinallisten käsissä.

Mutta antikristuksena kirosivat Stjenkaa herrat pappeineen. Julmasti kostivat ne alueille, jotka saivat taas haltuunsa. Stjenka eteni, valloitti jo Samaran ja Saratovin, mutta Simbirskin luona tuli pysty. Hänen sitä piirittäessään ennätti tsaari koota armeijan, joka ruht. Barjatinskin johdolla riensi avuksi. Kasakkain hajalliset joukot eivät kestäneet vakinaisen armeijan hyökkäystä. Urheasti taistellen haavoittui Stjenka ja pakeni sitten donilaisineen. Mutta jälelle jääneille pystytettiin hirsipuita. Linnojen tyrmät täyttyivät.

Nyt julisti kirkko Stjenkan kirouksen, hänet piiritettiin Kagalnikiin, vangittiin ja vietiin Moskovaan, jossa kesäk. 6 p:nä julmasti kiduttaen telotettiin. Urheasti kesti hän räkäkäykset. Vuoden loppuun mennessä kukistettiin loput kapinat. Mutta kansanlauluissa on meidän päiviimme asti elänyt "vapaan atamaanin" muisto ja Neuvosto-Venäjällä on hänelle pystytetty muistopatsaita.

Kuten edellisestä selviää, oli Stjenka vallankumousmies siinä, että hän iski sortajia, nostatti riistettyjä ja tahtoi palauttaa elämän vapaan tasa-arvon perustalle. Mutta hän ei voinut voittaa siksi, ettei hän kyennyt järjestämään varmaa yhteiskuntaelämää. Hajallinen joukkonsa ei edustanut mitään tuottavaa luokkaa. Työväenluokkaa sen nykyisessä merkityksessä ei vielä ollutkaan. Ja Iso-Venäjän talonpoikain asema alkoi vakiintua, kun "levottomasta ajasta" syntyi järjestetty yhteiskuntamuoto, jossa elämä taas oli taattu. Tsaarin ja aateliston verot säännöstyivät, talonpoika sai jonkun verran turvaa, kylläisenä orjana", eikä voinut murtaa yhä lujittuvaa valtiovaltaa, vaikka kapinoita yhä sattuihin.

Mutta tuontuostakin helisteli Venäjän talonpoika kahleitaan. Sata vuotta Stjenkan jälkeen, Katariina II:n aikana, nostatti Pugatsenin kapinaan Vorjan kulman talonpojat. Taaskin olivat kasakat apuna. Mutta tsaarivalta voitti. Hirsipuuhun joutuivat kapinoitsijat.

Ja sitten kului toista vuosisataa ennenkuin tulivat todella mullistavat "levottomat ajat". 19-vuosisadan monista kumousyrityksistä selvinnyt tsaarillis-aatelinen valtio höltyi liitoksistaan. Kapitalismi murti sen voiman. Syntyi työväenluokka, joka talonpoikain vapauskapinalle vasta antoi tietoisen suunnan ja luovan lujuuden. Mutta "vapaista" kasakoista, jotka olivat jääneet enimmin kapitalistisen yhteiskunnan ulkopuolelle, on tullut taantumuksen viimeinen turva. Donilla on vallankumouksen kantajoukkona palkkatyöväki, jota tsaarin kenraalit monasti ovat raadelleet, niin kuin kerran Stjenka Rasinia tovereineen. Ja se vie Venäjän vapautuksen voittoon.

Berkeley, Calif.

Osaston kokouksessa heinäk. 14 p. keskusteltaessa puhujarenkaan perustamisesta, ilmeni taas se välimpitämättömyys, jolla täällä yleensä suhtaudutaan agitatsionityöhön. Ei, hyvät toverit, ei ollenkaan olisi liikaa, vaikka joka yksi kuuluttaisiin puhujarenkaisiin, sillä meidän velvollisuutemme työväen luokkaa kohtaan ei ole sillä täytetty, että me kuulumme osastoon ja maksamme jäsenmaksumme. Ei, se ei riitä. Vaan meidän on kehitettävä itseämme — niidenkin, jotka jo ovat olevinaan kyllin tietoisia, on ehdoton velvollisuus olla muukana auttamassa toisia — niin että joka yksi, tietoisesti voisimme olla mukana, tekemässä agitatsionityötä ulospäin. Nyt ei ole enään yhtään aikaa viivyttelemiseen, vaan on meidän oltava valmiit kaiken mahdollisen varalta välttyäksemme joutumasta "rautakoron" tallattavaksi. Minä teitä vakavasti kehoitan yhtymään puhujarenkaaseen, että edes päästäisiin alkuun.

T. k. 24 p. tanssitaan ompelusseran nimeen. Minun piti sanoa, että silloin on oikein hauskat tanssit koko illan. Kaikki muu ohjelma jätetään "Vouhotus"-iltamiin elok. 7 päväksi.

Sillä välillä eli t. k. 31 p. "Apostolit tappelevat" täällä. Ja ne kupletit, niitä ei tarvitse puhvata, ne puhuvat itse puolestaan, joten nauru ei pidä puuttuman siinä iltana. Siitä takeena on nimet Hyrkäs & Latvala.

Kokouksessa t. k. 14 p. yhtyi osastoon uutena jäsenenä Ida ja Kalle Alanto ja Oscar Söderberg. Yhä se vaan kasvaa.

Se konsertti t. k. 10 p. onnistui odottamattoman hyvin, niin pitkälti kun minä ymmärrän. Ja väkeäkin oli kohtalaisesti.

..Tänä lakkojen ja työsulkujen aikakautena "Amerikan plänniä" tarjolleva työantajasakki on turvautunut ja yhä turvautuu kaikkiin mahdollisiin ja mahdottomiin keinoihin tehdäkseen työväenluokan vaarattomaksi ja voidakseen alistaa sen ennen kuulumattomaan orjuuteen. Kuinka täydellisesti he onnistuvat on vaikea sanoa, sillä työväenluokka Europassa